

Deres dato
22.03.2022

Vår ref.
JL/HH

Dato
30.05.2022

Innspill til opptaksutvalget

Lovisenberg diakonale høgskole (LDH) takker for muligheten til å komme med innspill til Opptaksutvalget. LDHs innspill tar utgangspunkt i spørsmålene som er stilt i grunnlagsdokumentet.

1. Kvalifisering

Er det noen av dagens alternative måter å oppnå GSK på, som bør endres eller fases ut?

LDH er enig i at ordningen med GSK fungerer godt og er videre av den oppfatning at fullført 3-årig videregående skole bør være hovedveien til GSK. Vi mener det fortsatt bør finnes enkelte alternative veier til GSK, men disse må vurderes samlet og ut fra hva som gir tilstrekkelig kompetanse for å begynne i høyere utdanning. En variant av 23/5-regelen kan gjerne opprettholdes som en vei til GSK, men vi mener praksiskravet bør fjernes.

Hva mener dere om å innføre en standardisert kvalifiserende prøve som et supplement eller en erstatning for søkere som ikke har GSK fra videregående opplæring?

Dette forslaget kan være interessant å vurdere videre, men det er en del forutsetninger som må være på plass for at det skal kunne fungere godt. Kan man ut fra en slik prøve sikre at den generelle studiekompetansen faktisk er til stede? Skal prøven også gi grunnlag for rangering? I så fall hvordan unngår man en «testindustri» som spesialiserer seg på å preppe søkere til å oppnå gode resultater på prøven, men uten at den generelle kompetansen ivaretas.

Realkompetansevurderinger er til dels omfattende og selv om søkere vurderes å ha realkompetanse innenfor et fagfelt, er det en flere tilfeller hvor det kanskje viser seg at søkerne egentlig ikke er studiekompetente. En kvalifiserende prøve kan benyttes i kombinasjon med realkompetanse for å sikre at de som tas opp til studiene faktisk har forutsetninger for å gjennomføre studiene.

Kan spesielle opptakskrav erstattes av en form for forberedende år, tilsvarende basårordningen i Sverige?

LDH er positive til at dette utredes videre, og hav som skal til for at dette blir en hensiktsmessig ordning som tilfører noe nytt og bedre enn de mulighetene som alt finnes i dag. Ressursspørsmålet må adresseres og vi stiller spørsmål ved om det er riktig at universiteter og høgskoler skal tilby undervisning som vil være på vgs-nivå. Et eventuelt forbedrende år bør ikke bare dekke de spesielle opptakskravene, men også forberede studenten på å studere på et høyere nivå enn videregående skole.

Har bruken av spesielle opptakskrav i UH konsekvenser for videregående opplæring?

Spesielle opptakskrav som realfagskrav påvirker nødvendigvis elevenes fagvalg i vgs. LDH har forståelse for behovet for f.eks. realfagskrav til enkelte studier, men mener at andre spesielle opptakskrav som bestemte karakterkrav i norsk og matematikk, bør unngås. Nivået i videregående skole på et slikt nivå at man ved bestått videregående skole med GSK er studieforberedt for de fleste studier.

Er det viktig å beholde realkompetansevurdering som en vei inn i UH?

Studenter som får opptak gjennom realkompetanse sliter ofte med det akademiske nivået, og vi tror disse søkerne ofte vil kunne ha utbytte av å fullføre studiekompetansefagene og få en 23/5-vurdering, eventuelt vise at der er studiekompetente gjennom en kvalifiserende prøve. Rangering er utfordrende ved realkompetansevurdering.

2. Rangering

Bør hensynet til å få inn unge søkere veie tyngre enn i dag, og hensynet til å gi søkere en mulighet til å forbedre rangeringsposisjonen sin vektet tilsvarende lavere?

Det er mye som taler for å prioritere yngre søkere noe mer enn dagens regelverk. Hvis dette også bidrar til å redusere antall gjentak av fag i videregående skole for å forbedre karakterer, er det en positiv tilleggseffekt. Vi må imidlertid ikke lage et system som gjør inngangsporten for voksne søkere for trang. Selv om eldre søkere har noe mindre suksessrate med hensyn til gjennomføring av studier, vil samfunnet gå glipp av viktig kompetanse dersom denne gruppen «stenges ute».

Bør utvelgelsen av studenter til populære studier skje på en annen måte enn å skille på desimaler på allerede høye poenggrenser, for eksempel ved opptaksprøver eller loddtrekning?

På enkeltstudier med svært høye poenggrenser, kan man selvsagt stille spørsmål ved om karakterer over et visst nivå er den beste måten å skille mellom søkerne, men LDH mener at for eksempel loddtrekning ikke er et godt alternativ, det vil oppfattes tilfeldig og urettferdig. Rangering på grunnlag av karakterer er forutsigbart og har legitimitet og bidrar til å prioritere godt kvalifiserte søkere.

Opptaksprøver og tester er åpenbart egnet og viktig for rangering til enkelte studier, men for svært mange fagområder vil det være en ressurskrevende ordning som tilfører lite utover det man får gjennom rangering på grunnlag av karakterer.

Er noen av dagens tilleggspoeng et godt uttrykk for kompetanse som er nødvendig i studier eller i arbeidslivet?

Vi ser at ordningen med tilleggspoeng kan virke inn på motivasjonen for å velge enkelte fag i videregående skole, men om det igjen bidrar til at vi får de best kvalifiserte søkerne til høyere utdanning kan vi ikke svare på. Hele ordningen bør gjennomgås.

LDH har hatt en forsøksordning med tilleggspoeng for underrepresentert kjønn for søkere til bachelor i sykepleie. Etter at ordningen ble innført, er antall mannlige studenter tilnærmet doblet, og vi opplever at tiltaket har fungert godt. LDH ønsker at det fortsatt skal være mulig å ha spesielle ordninger for å rekruttere underrepresentert kjønn, men tar ikke stilling til om det må skje i form av tilleggspoeng.

Bør ordningen med å gi alderspoeng, som rangerer eldre søkere foran yngre søkere, videreføres?

Alderspoengordningen fungerer ikke optimalt og forslaget om at alderspoeng f.eks. ikke gis før fylte 25 år kan være interessant. Tilgang til høyere utdanning må være der også for eldre

søkere, og da er det et spørsmål hvordan det kan tilrettelegges slik at eldre søkere ikke blir «stengt ute» fra høyere utdanning på bakgrunn av karakterer de fikk for veldig mange år siden.

Hvilke andre mål enn å få inn de best kvalifiserte søkerne bør opptakssystemet ivareta?

Opptakssystemet bør bidra til mangfold slik at vi får en sammensatt studentgruppe. Det er en av grunnene til at vi er usikre på hvor heldig det er å fjerne alderspoeng helt. Det er noe positivt i at folk kan velge på nytt i livet og at ikke inngangen til høyere utdanning er nærmest stengt. Dersom opptakssystemet kan bidra til bedre kjønnsbalanse på studier og i yrker med skjev kjønnsbalanse, kan det være en positiv ting.

Er bruk av spesielle kvoter, som for eksempel regionale kvoter eller kjønnskvoter, bedre egnet enn tilleggspoeng for at bestemte søkergrupper skal få tilbud om studieplass?

For LDH har tilleggspoeng for underrepresentert kjønn vært et godt virkemiddel for å øke andelen mannlige studenter. Det er viktig for utviklingen av sykepleiefaget, ikke bare studiemiljøet isolert. Tilleggspoeng har vært godt mottatt blant studentgruppen, fordi det ikke oppleves særlig urettferdig for andre søkere. Kvoter vil selvsagt være et effektivt verktøy for å sikre en viss prosentandel. Med kvoter er det en viss risiko for at man får for dårlig kvalifiserte søkere hvis man har få søkere i kvoten.

3. Organisering

Bør vi ha et felles regelverk for opptak til alle typer studier?

Ja, i hovedsak, med unntak for f.eks. noen få kunstoffag. Felles regelverk har vært noe av det positive med den norske opptaksmodellen. Det er også effektivt og forutsigbart for elever i videregående skole.

Er dagens felles regelverk til hinder for hvordan dere ønsker å gjennomføre opptak

Nei, for LDH fungerer regelverket i hovedsak godt for slik vi ønsker å gjennomføre opptaket.

Hvem bør bestemme opptaksregler til grunnutdanninger? Hvor mye bør bestemmes nasjonalt og likt for like utdanninger, og hvor mye bør være opp til den enkelte institusjon?

Regelverk for opptak til grunnutdanning bør fortsatt være felles og fastsettes av KD. Institusjonene bør kunne komme med innspill til revidering og forslag til spesielle ordninger, men innenfor visse rammer slik at regelverket ikke igjen blir uoversiktlig og unødvendig komplisert. I utgangspunktet mener LDH at samme type utdanning bør ha samme opptakskrav.

Hva er viktigst: å ha et effektivt opptakssystem eller å ha muligheten for å ta hensyn til andre kriterier enn karakterer, for eksempel motivasjon eller egnethet?

Et effektivt og forutsigbart opptakssystem er en stor fordel for både sektoren og søkerne. Det er mange metodiske utfordringer knyttet til utvelgelse ut fra kriterier som motivasjon og egnethet. Opptaksprøver kan være et egnet vurderingsgrunnlag for enkelte studier.

Vennlig hilsen

Lovisenberg diakonale høgskole

Heidrun Hole
Studiesjef

Julie Langve
Opptaksansvarlig